

POLICENTRIČEN RAZVOJ SLOVENIJE

Mag. Boris Nemec, Forum za Goriško, www.fzq.si

VPRAŠANJE VLADI RS:

Ali bo Vlada RS z regionalizacijo tudi vsebinsko podprla policentričen razvoj Slovenije? Zakaj strategija RS ne predvideva novih magistralnih cest, ki bi povezale Gorenjsko preko Tolminske s Krasom, oz 4. razvojno os?

OBRAZLOŽITEV VPRAŠANJA:

Slovenija želi z novo strategijo razvoja v 10 letih doseči povprečje BDP EU, kar je možno le z najmanj 6% letno gospodarsko rastjo. Tako rast pa lahko doseže naša gospodarstvo le z izvozom na svetovne trge, ki se bodo tudi pospešeno razvijali. Gospodarski dosežki po osamosvojitvi Slovenije so bili v veliki meri mogoči, kot rezultat policentričnega razvoja Slovenije, ki se je uveljavil v 60-ih letih preteklega stoletja.

Po osamosvojitvi je Slovenija policentrični koncept zamenjala za razvoj na osi Koper-Ljubljana-Maribor. Taka odločitev in investiranje v transportne koridorje preko Slovenije pa bo za dolgo obdobje upočasnilo njen gospodarski razvoj.

Kje in kdo so danes slovenski gospodarski vitezi, ki se spopadajo na globalnih trgih in so edini pravo upanje za pospešeni razvoj Slovenije? Ti izvozni vitezi oz. slovenski gospodarski stebri se nahajajo v Novem mestu, Velenju, Zasavju, na Gorenjskem, na Goriškem (Idrija, Cerkljeva, Tolmin, Nova Gorica-Šempeter). Kako si razložiti paradoks, da razvojna os, kjer so vse tri naše univerze, ni nosilec prodora slovenskega znanja v svet, ampak prej nasprotno?

Na osi MB-LJ-KP so pretežno medijsko odmevna in dobičkonosna podjetja, »srebrnina Slovenije«, kot se nekateri izražajo o bankah, zavarovalnicah ter podobnih na pol monopolnih ustanovah, ki ustvarjajo dohodek na prednostih, ki jim zagotavlja domači trg. Ali bi sploh preživele, če bi morale svoje storitve tržiti pretežno na tujem?

Zakaj univerze in inštituti ter njihovi strokovnjaki, ki po večini ostajajo na tej razvojni osi, ne porajajo nova podjetja, nove tehnologije in izdelke ter storitve, da bi z njimi prodirali na globalne trge? Zakaj gospodarsko samostojnost Slovenije zagotavlja njeno ne privilegirano obrobje in kako dolgo še?

Slovenija prisega na lizbonske cilje, na družbo znanja, v praksi pa se že za naslednje desetletje zavezuje graditi transportne koridorje, tako cestne kot železniške. Gradbenemu lobiju ni treba v tujino, le v Sloveniji potrebuje dovolj velike državno financirane projekte. Skrbijo nas napovedi o investiranju 10 milijard € v te namene.

Tudi politika se najraje ponaša s podporo infrastrukturnim objektom, kajti ti ne morejo biti nikoli v celoti zgrešeni, le optimalnega in pospešenega gospodarskega razvoja ne zagotavljajo.

Kaj predlagamo?

Odločen zasuk nazaj v koncept policentričnega razvoja Slovenije. Konkurenci tudi v ponudbi univerzitetnega izobraževanja, nastajanje novih malih fleksibilnih univerz in politehnik ter razvojno raziskovalnih inštitutov, ki naj jih država sofinancira v tesni navezi z razvojnimi laboratoriji izvoznih vitezov. Država mora investirati za hitro povečanje tehnične inteligence, v informacijsko in telekomunikacijsko infrastrukturo, za družbe znanja in vse življenjskega usposabljanja, za nove izzive in tehnološke spremembe. Le tako bodo nastajale nova prodorna podjetja, tehnologije, izdelki in storitve z visoko dodano vrednostjo za trženje na globalnih trgih.

Pristanišča in železnice so bili nosilci pospešenega razvoja v preteklih stoletjih, danes zagotavljajo nizke kapitalske donose. Te izjemno drage investicije nujno potrebujejo velike države iz logističnih razlogov. Mlade generacije nam bodo samo hvaležne, če se bodo

»kubiki in tone materiala« vozile mimo Slovenije in bomo raje poskrbeli za njihova delovna mesta v zahtevnih izvoznih tehnologijah.

Slovenskemu gradbenemu lobiju, ki ima realno politično moč, je potrebno ponuditi izgradnjo infrastrukture za razmah tujskega turizma v Sloveniji. Gradnja magistralnih cest bi povezovala vsa večja središča Slovenije ter tako podprle policentričen razvoj Slovenije ter zagotovila regijsko razvojno uravnoteženost.

Reforma davčnega sistema mora biti razvojno naravnana, tako da bo sprožila razvojno ekspanzijo tistih gospodarskih stebrov, ki bodo slovensko ekonomsko samostojnost zagotavljali na svetovnih trgih.

Za Slovenijo zelo pomemben steber je tudi turizem, za katerega si je še le treba izboriti politično podporo. Slovenija ima strateške razloge za razmah industrije turizma, ki so:

1. Za vsako malo državo pomeni močan sektor turizma predvsem izvoz storitev in blaga po domačih cenah vključno z davki. Ekonomski teoretiki, ki poudarjajo nizko dodano vrednost turističnih storitev, ne navajajo dejstva, da nam tujci z DDV polnijo domačo davčno blagajno v primerjavi z izvozom blaga.

2. Turizem je dragocena priložnost za prebivalce v ogroženih regijah, da s svojo vsestransko iznajdljivostjo razvijejo storitve in ponudijo blago, ki ga sicer ne bi mogli prodati na tujih trgih. Slovenski kmet bo s svojo butično proizvodnjo preživel neusmiljeno tekmo le, če mu na »njegov dom« na leto pripeljemo milijone turistov.

3. Turizem zaposluje veliko ljudi z najrazličnejšimi poklici in ponuja veliko fleksibilnost za prekvalifikacije. Turizem zaposluje tudi veliko ne tehnične inteligence, ki bo v prihodnje še težje dobila delo, medtem ko bomo tehnično inteligenco prisiljeni uvažati ali pa seliti proizvodnjo drugam.

4. Država mora razvoj turizma in policentrični razvoj podpreti z obsežnim državnim programom gradnje magistralnih cest sever-jug. Šele tako bi ekonomsko upravičila sedanji avtocestni križ kot gospodarsko naložbo in ne le kot hitro cesto do morja. Na Goriškem potrebujemo v prihodnje nove magistralne ceste, ki bi povezale Tolmin-Novo Gorico-Sežana, Tolmin - Cerklje - Idrija- Ajdovščina, pa tudi povezave iz Tolmina na Gorenjsko. Goriška in Slovenija potrebujeta zahodno vertikalno os oz. 4. razvojna os. Ravno cestne povezave so razvojni »handikep« severne Primorske.

5. Turizem zagotavlja res nižje kapitalske donose, a so zato dolgoročno stabilni. Ko bo manj bogatih evropskih turistov, bo več kitajskih. Dokler bo svetovno blagostanje raslo, bo rasla tudi turistična poraba.

7. Turizem ima velik multiplikator prihodkov in davkov. Njegove stalno dopolnjujoče investicije ponujajo razvojne priložnosti drugim dejavnostim.

6. Tuji investitor v slovenski turizem je do države in lokalne skupnosti najbolj prijazen od vseh tujih investitorjev. Kdor kupi Lek, je kupil ruski trg in jutri lahko proizvodnjo preseli iz Slovenije. Kdor se odloči, da bo v Sloveniji ustvaril osrednjo mega turistično destinacijo in pritegnil evropsko turistično porabo več milijonov gostov, se je hkrati odločil, da bo z državo in okoljem živel dolgoročno v sozvočju.

8. Slovenskemu spoznanju, da je razvojna priložnost v turizmu, bi lahko pomagala prizadevanja štiri milijonskega Singapurja, ki hoče odločno povečati prihodke iz turizma, ki dosegajo devet milijard dolarjev. Singapur se je zato odločil za gradnjo dveh modernih turistično-zabavišnih kompleksov v skupni investiciji pet milijard dolarjev; ekonomsko upravičenost pa bo zagotavljalo predvsem igralništvo.

Igralništvo na Goriškem ponuja tudi velike razvojne izzive za domače družbe informacijske, komunikacijske in videotehnologije.

9. Morebitna realizacija HIT-HET mega turistične destinacije na Goriškem pa bo zahtevala prav hitre ceste povezave sever-jug oz. 4. razvojno os, da bi uspešno tržili turistične bisere Slovenije, ki se nahajajo v veliki meri prav na tej osi.